

SAVET EVROPE

Seriya evropskih ugovora – Br. 166

EVROPSKA KONVENCIJA
O DRŽAVLJANSTVU

Strazbur, 6. XI 1997.

Preambula

Države članice Saveta Evrope i druge države potpisnice ove konvencije,

Smatrajući da je cilj Saveta Evrope postizanje većeg jedinstva među njegovim članicama;

Imajući na umu brojne međunarodne instrumente koji se odnose na državljanstvo, višestruko državljanstvo i apatridiju;

Uvidjajući da je, u pitanjima koja se odnose na državljanstvo, potrebno uzeti u obzir kako legitimne interese država tako i pojedinaca;

U želji da unaprede progresivan razvoj pravnih principa u vezi sa državljanstvom, kao i njihovo usvajanje u unutrašnjem pravu i u želji da izbegnu, u meri u kojoj je to moguće, slučajeve apatridije;

U želji da izbegnu diskriminaciju u vezi sa pitanjima koja se odnose na državljanstvo;

Svesne prava na poštovanje porodičnog života kao što je navedeno u članu 8 Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda;

Konstatujući različit pristup država pitanju višestrukog državljanstva i priznajući da je svaka država slobodna da odluči koje će posledice u njenom unutrašnjem pravu imati činjenica da neki njen državljanin dobija ili ima drugo državljanstvo;

Slažući se da je poželjno da se nadju pogodna rešenja za posledice višestrukog državljanstva, a posebno u pogledu prava i obaveza višestrukih državljana;

Smatrajući da je poželjno da od lica koja imaju državljanstvo dve ili više država ugovornica treba da se zahteva da ispune svoje vojne obaveze u odnosu samo na jednu od tih strana ugovornica;

Imajući u vidu potrebu da se unapredjuje međunarodna saradnja između nacionalnih državnih organa odgovornih za pitanja državljanstva,

Dogovorile su se o sledećem:

Poglavlje I – Opšta pitanja

Član 1. – Predmet Konvencije

Ovom konvencijom se ustanovljavaju principi i pravila koja se odnose na državljanstvo fizičkih lica i pravila koja regulišu vojne obaveze u slučajevima višestrukog državljanstva sa kojima će unutrašnje pravo država ugovornica morati da bude uskladjeno.

Član 2. – Definicije

U smislu ove konvencije:

- a. “državljanstvo” označava zakonsku vezu između jednog lica i jedne države i ne ukazuje na etničko poreklo tog lica;
- b. “višestruko državljanstvo” označava paralelno posedovanje dva ili više državljanstava od strane istog lica;
- c. “dete” označava svako lice mlađe od 18 godina sem ukoliko se, po zakonu primenjivom na to dete, punoletnost stiže ranije;
- d. “unutrašnje pravo” označava sve tipove odredaba nacionalnog pravnog sistema, uključujući ustav, zakonodavstvo, propise, uredbe, precedentno pravo, običajna pravila i praksu kao i pravila koja proističu iz obavezujućih međunarodnih instrumenata.

Poglavlje II – Opšti principi koji se odnose na državljanstvo

Član 3. – Nadležnost države

1. Svaka država treba da odredi po svom vlastitom pravu ko su njeni državljani.
2. Ovo pravo treba da prihvate druge države u meri u kojoj se ono slaže sa primenjivim međunarodnim konvencijama, međunarodnim običajnim pravom i principima prava koje je opšte priznato u pogledu državljanstva.

Član 4. – Principi

Pravila o državljanstvu svake države ugovornice treba da se zasnivaju na sledećim principima:

- a. svako lice ima pravo na državljanstvo;
- b. apatridija treba da se izbegava;
- c. niko ne sme biti proizvoljno lišen svog državljanstva;
- d. ni brak ni razvod braka između državljanina države ugovornice i stranca, niti promena državljanstva od strane jednog od bračnih drugova za vreme braka ne sme automatski da utiče na državljanstvo drugog bračnog druga.

Član 5. – Nediskriminacija

1. Pravila države ugovornice o državljanstvu ne smeju da sadrže razlike ili da uključuju bilo kakvu praksu koja se svodi na diskriminaciju po osnovu pola, vere, rase, boje kože ili nacionalnog ili etničkog porekla.
2. Svaka država ugovornica treba da se rukovodi principom nediskriminacije među njenim državljanima, bez obzira da li su oni državljani od rođenja ili su njeno državljanstvo stekli kasnije.

Poglavlje III – Pravila koja se odnose na državljanstvo

Član 6. – Sticanje državljanstva

1. Svaka država ugovornica treba da predvidi svojim unutrašnjim pravom da njeno državljanstvo stiču *ex lege*¹ sledeća lica:
  - a. deca čiji jedan od roditelja ima, u vreme rođenja te dece, državljanstvo te države ugovornice, uz bilo kakav izuzetak koji može biti predviđen njenim unutrašnjim pravom u odnosu na decu rođenu u inostranstvu. Što se tiče dece čije se roditeljstvo utvrđuje priznavanjem, sudskom naredbom ili sličnim postupcima, svaka država ugovornica može da predvidi da dete stiče njeno državljanstvo po okončanom postupku utvrđenom njenim unutrašnjim pravom;
  - b. nahočad nadjena na njenoj teritoriji koja bi inače bila apatridi.
2. Svaka država ugovornica treba da predvidi u svom unutrašnjem pravu da njeno državljanstvo mogu da steknu deca rođena na njenoj teritoriji

---

¹ Ex lege – lat. po zakonu.

koja pri rođenju ne steknu neko drugo državljanstvo. Takvo državljanstvo treba da se da:

- a. pri rođenju *ex lege*; ili
  - b. kasnije, deci koja su ostala apatridi, po podnošenju zahteva odgovarajućem državnom organu, od strane ili u ime dotičnog deteta, na način propisan unutrašnjim pravom države ugovornice. Takav zahtev može se podneti, zavisno od zakonitog prebivališta na njenoj teritoriji, za period ne duži od pet godina koji neposredno prethodi podnošenju zahteva.
3. Svaka država ugovornica treba da predvidi svojim unutrašnjim pravom mogućnost naturalizacije lica koja imaju zakonito prebivalište na njenoj teritoriji. Kod utvrđivanja uslova za naturalizaciju, ona neće predvideti period boravka duži od deset godina pre podnošenja zahteva.
4. Svaka država ugovornica treba da olakša svojim unutrašnjim pravom sticanje njenog državljanstva sledećim licima:
- a. bračnim drugovima njenih državljana;
  - b. deci jednog od njenih državljana, koji potpadaju pod izuzetak iz člana 6., stav 1., podstav a;
  - c. deci čiji jedan od roditelja stiče ili je stekao njeno državljanstvo;
  - d. deci usvojenoj od strane jednog od njenih državljana;
  - e. licima koja su rođena na njenoj teritoriji i tamo imaju zakonito prebivalište;
  - f. licima koja imaju zakonito prebivalište na njenoj teritoriji u izvesnom vremenskom periodu pre nego što napune 18 godina života, pri čemu taj period treba da se odredi unutrašnjim pravom dotične države ugovornice;
  - g. licima bez državljanstva i priznatim izbeglicama koje imaju zakonito prebivalište na njenoj teritoriji.

Član 7. – Gubitak državljanstva *ex lege* ili na inicijativu države ugovornice

1. Država ugovornica ne sme da predvidi svojim unutrašnjim pravom gubitak njenog državljanstva *ex lege* ili na inicijativu te države ugovornice izuzev u sledećim slučajevima:

- a. dobrovoljno sticanje drugog državljanstva;
- b. sticanje državljanstva države ugovornice na prevaru, korišćenjem lažnih informacija ili skrivanjem bilo koje relevantne činjenice koja se može pripisati podnosiocu zahteva;
- c. dobrovoljno služenje vojnog roka u stranim vojnim snagama;
- d. ponašanje koje ozbiljno ugrožava vitalne interese države ugovornice;
- e. nedostatak stvarne veze između države ugovornice i državljanina koji stalno boravi u inostranstvu;
- f. tamo gde je za vreme maloletništva deteta ustanovljeno da više nisu ispunjeni preduslovi utvrđeni unutrašnjim pravom koje je dovelo do sticanja državljanstva države ugovornice *ex lege*;
- g. usvajanje deteta ako dete stiče ili ima strano državljanstvo jednog od dva roditelja koji ga usvajaju.

2. Država ugovornica može da predvidi gubitak njenog državljanstva od strane dece čiji roditelji gube to državljanstvo izuzev u slučajevima koji su pokriveni podstavovima c. i d. stava 1. Medjutim, deca ne mogu izgubiti to državljanstvo ako ga jedan od njihovih roditelja zadržava.

3. Država ugovornica ne može da predvidi svojim unutrašnjim pravom gubitak njenog državljanstva na osnovu stava 1. i 2. ovog člana ako bi dotično lice time postalo apatrid, izuzev slučajeva pomenutih u stavu 1., podstav b., ovog člana.

Član 8. – Gubitak državljanstva na inicijativu pojedinca

1. Svaka država ugovornica treba da dozvoli odricanje od njenog državljanstva pod uslovom da time lica kojih se to tiče ne postaju apatridi.

2. Medjutim, država ugovornica može da predvidi svojim unutrašnjim pravom da državljanstva mogu da se odreknu samo državljani koji imaju prebivalište u inostranstvu.

Član 9. – Povraćaj državljanstva

Svaka država ugovornica treba da olakša, u slučajevima i pod uslovima predvidjenim njenim unutrašnjim pravom, povraćaj njenog državljanstva od strane bivših državljana koji imaju zakonito prebivalište na njenoj teritoriji.

Poglavlje IV – Postupci koji se odnose na državljanstvo

Član 10. – Obrada zahteva

Svaka država ugovornica treba da obezbedi da se zahtevi koji se donose na sticanje, zadržavanje, gubitak, povraćaj ili overu njenog državljanstva obradjuju u razumnom roku.

Član 11. – Odluke

Svaka država ugovornica treba da obezbedi da odluke koje se odnose na sticanje, zadržavanje, gubitak, povraćaj ili overu njenog državljanstva sadrže razloge date u pismenom obliku.

Član 12. – Pravo na reviziju

Svaka država ugovornica treba da obezbedi da odluke koje se odnose na sticanje, zadržavanje, gubitak, povraćaj ili overu njenog državljanstva budu otvorene za administrativnu ili sudsku reviziju u skladu sa njenim unutrašnjim pravom.

Član 13. – Takse

1. Svaka država ugovornica treba da obezbedi da takse za sticanje, zadržavanje, gubitak, povraćaj ili overu državljanstva budu umerene.

2. Svaka država ugovornica treba da obezbedi da takse za administrativnu ili sudsku reviziju ne budu prepreka za podnosiocze zahteva.

Poglavlje V – Višestruko državljanstvo

Član 14. – Slučajevi višestrukog državljanstva *ex lege*

1. Država ugovornica treba da dozvoli:

a. da deca koja imaju različita državljanstva automatski stečena pri rođenju zadrže ta državljanstva;

b. da njeni državljani imaju neko drugo državljanstvo u slučaju kada se to drugo državljanstvo automatski stiče sklapanjem braka.

2. Zadržavanje državljanstava iz stava 1. podleže relevantnim odredbama člana 7. ove konvencije.

Član 15. – Drugi mogući slučajevi višestrukog državljanstva

Odredbe ove konvencije ne treba da ograniče pravo države ugovornice da odredi u svom unutrašnjem pravu da li:

a. njeni državljani koji stiču ili imaju državljanstvo neke druge države zadržavaju njeno državljanstvo ili ga gube;

b. sticanje ili zadržavanje njenog državljanstva podleže odricanju od ili gubitku nekog drugog državljanstva.

Član 16. - Čuvanje prethodnog državljanstva

Država ugovornica ne treba da utvrdi da je odricanje od ili gubitak drugog državljanstva uslov za sticanje ili zadržavanje njenog državljanstva u slučaju kada takvo zadržavanje ili gubitak nisu mogući ili ne mogu da se razumno zahtevaju.

Član 17. – Prava i obaveze koje se odnose na dvostruko državljanstvo

1. Državljanima neke države ugovornice koji imaju drugo državljanstvo treba da imaju, na teritoriji te države ugovornice na kojoj borave, ista prava i dužnosti kao drugi državljani te države ugovornice.

2. Odredbe ovog poglavlja ne utiču na:

- a. pravila međunarodnog prava koja se tiču diplomatske ili konzularne zaštite od strane države ugovornice u korist jednog od njenih državljana koji paralelno ima drugo državljanstvo;
- b. primenu pravila međunarodnog privatnog prava svake države ugovornice u slučajevima višestrukog državljanstva.

Poglavlje VI - Državna sukcesija i državljanstvo

Član 18. – Principi

1. U pitanjima državljanstva u slučajevima državne sukcesije, svaka država ugovornica koje se to tiče treba da poštuje principe vladavine prava, pravila koja se tiču ljudskih prava i principe sadržane u članu 4. i 5. ove konvencije i u stavu 2. ovog člana, a posebno u cilju izbegavanja apatridije.

2. Kod odlučivanja o davanju ili zadržavanju državljanstva u slučajevima državne sukcesije, svaka država ugovornica koje se to tiče treba da uzme u obzir posebno:

- a. stvarnu i efikasnu vezu dotičnog lica sa državom;
- b. prebivalište dotičnog lica u vreme državne sukcesije;
- c. želju dotičnog lica;
- d. teritorijlano poreklo dotičnog lica.

3. U slučaju da sticanje državljanstva podleže gubitku stranog državljanstva, važiće odredbe člana 16. ove konvencije.

Član 19. - Rešavanje međunarodnim sporazumom

U slučajevima državne sukcesije, države ugovornice kojih se to tiče treba da nastoje da regulišu pitanja koja se odnose na državljanstvo sporazumno medju sobom tamo gde je to primenjivo u njihovom odnosu sa drugim državama koje su u to uključene. U takvim sporazumima treba da se poštuju principi i pravila sadržana ili pomenuta u ovom poglavlju.

Član 20. – Principi u vezi sa nedržavljanima

1. Svaka država ugovornica treba da poštuje sledeće principe:

a. državljani države prethodnice koji imaju prebivalište na teritoriji nad kojom se suverenitet prenosi na državu sukcesora i koji nisu stekli njeno državljanstvo treba da imaju pravo da ostanu u toj državi;

b. lica pomenuta u podstavu a. treba da uživaju jednak tretman sa državljanima države sukcesora u odnosu na socijalna i ekonomska prava.

2. Svaka država ugovornica može da isključi lica na koja se odnosi odredba stava 1. iz zapošljavanja u javnim službama koje uključuje izvršavanje suverenih ovlašćenja.

Poglavlje VII – Vojne obaveze u slučajevima višestrukog državljanstva

Član 21. – Izvršenje vojnih obaveza

1. Od lica koja imaju državljanstvo dve ili više država ugovornica treba da se zahteva da izvrše svoje vojne obaveze u odnosu samo na jednu od tih država ugovornica.

2. Način primene stava 1. može se odrediti posebnim sporazumima između bilo koje od država ugovornica.

3. Sem u slučaju kada je posebnim sporazumom koji je zaključen ili može biti zaključen drugačije predviđeno, sledeće odredbe su primenjive na lica koja imaju državljanstvo dve ili više država ugovornica:

a. Svako takvo lice treba da podleže vojnim obavezama u odnosu na državu ugovornicu na čijoj teritoriji ima prebivalište. I pored toga, takva lica treba da imaju slobodu izbora, do 19 godina starosti, da se podvrgnu vojnim obavezama kao dobrovoljci u odnosu na bilo koju drugu državu ugovornicu čiji su isto tako državljani za ukupan i efektivan period koji je najmanje jednak periodu aktivne vojne službe koju zahteva bivša država ugovornica;

b. Lica koja imaju prebivalište na teritoriji države ugovornice čiji nisu državljani ili na teritoriji države koja nije država ugovornica, mogu da biraju da odsluže vojni rok na teritoriji bilo koje države ugovornice čiji su državljani;

c. Lica koja, u skladu sa pravilima utvrdjenim u stavu a. i b., treba da izvrše svoje vojne obaveze u odnosu na jednu državu ugovornicu, kao što

je propisano zakonom te države ugovornice, treba da se smatra da su izvršili svoje vojne obaveze u odnosu na bilo koju državu ugovornicu ili države ugovornice čiji su takodje državljani;

d. Lica koja su, pre stupanja na snagu ove konvencije između država ugovornica čiji su državljani, izvršili u odnosu na jednu od tih država ugovornica svoje vojne obaveze u skladu sa zakonom te države ugovornice, smatraće se da su ispunila iste obaveze u odnosu na bilo koju drugu državu ugovornicu ili države ugovornice čiji su takodje državljani;

e. Lica koja su, u skladu sa stavom a., odslužila aktivni vojni rok u odnosu na jednu od država ugovornica čiji su državljani i kasnije prenela svoje prebivalište na teritoriju druge države ugovornice čiji su državljani, podležće obavezi služenja vojnog roka u rezervi samo u odnosu na ovu drugu državu ugovornicu.

f. Primena ovog člana neće ni na koji način prejudicirati državljanstvo dotičnih lica;

g. U slučaju mobilizacije od strane bilo koje države ugovornice, obaveze koje proističu na osnovu ovog člana neće biti obavezujuće za tu državu ugovornicu.

Član 22. – Izuzeće iz vojnih obaveza ili alternativne civilne službe

Izuzev u slučaju kada je posebnim sporazumom koji je zaključen ili može biti zaključen drugačije predviđeno, sledeće odredbe se takodje mogu primeniti na lica koja imaju državljanstvo dve ili više država ugovornica:

a. član 21., stav 3., pod-stav c., ove konvencije primenjivaće se na lica koja su izuzeta iz njihovih vojnih obaveza ili su odslužila civilnu službu kao alternativu;

b. lica koja su državljani države ugovornice koja ne zahteva obavezno služenje vojnog roka smatraće se da su izvršila svoje vojne obaveze kada imaju prebivalište na teritoriji te države ugovornice. I pored toga, treba da se smatra da ta lica nisu izvršila svoje vojne obaveze u odnosu na državu ugovornicu ili države ugovornice čiji su jednako državljani i gde se zahteva služenje vojnog roka sem ako je pomenuto prebivalište zadržano do određene starosne dobi, o čemu će svaka država ugovornica staviti pismenu napomenu u vreme potpisivanja ili pri deponovanju instrumenata ratifikacije, prihvatanja ili pristupanja;

c. i lica koja su državljani neke države ugovornice koja ne zahteva obavezno služenje vojnog roka smatraće se da su izvršila svoje vojne obaveze kada se dobrovoljno regrutuju u vojne snage te strane ugovornice za ceo i efektivan period koji je najmanje jednak onom periodu aktivne vojne službe države ugovornice ili država ugovornica čiji su oni takodje državljani bez obzira na to gde im je prebivalište.

Poglavlje VIII - Saradnja izmedju država ugovornica

Član 23. – Saradnja izmedju država ugovornica

1. U cilju olakšavanja saradnje izmedju država ugovornica, njihovi nadležni državni organi će:

a. pružiti generalnom sekretaru Saveta Evrope informacije o njihovom unutrašnjem pravu koje se odnosi na državljanstvo, uključujući primere apatridije i višestrukog državljanstva, i o tome kako se primenjuje Konvencija;

b. pružiti jedna drugoj na zahtev informacije o njihovom unutrašnjem pravu koje se odnosi na državljanstvo i o tome kako se primenjuje Konvencija.

2. Države ugovornice treba da saradjuju medju sobom i sa drugim državama članicama Saveta Evrope u okviru odgovarajućeg medjuvladinog tela Saveta Evrope u cilju rešavanja svih relevantnih problema i pospešenja progresivnog razvoja pravnim principa i prakse koja se odnosi na državljanstvo i srodna pitanja.

Član 24. – Razmena informacija

Svaka država ugovornica može u svako doba da izjavi da će obavestiti bilo koju drugu državu ugovornicu, koja je dala istu izjavu, o dobrovoljnom sticanju njenog državljanstva od strane državljana druge države ugovornice, u zavisnosti od pozitivnih zakona o zaštiti podataka. U takvoj izjavi mogu da budu naznačeni uslovi pod kojima će država ugovornica dati takve informacije. Izjava se može povući u svako doba.

Poglavlje IX – Primena Konvencije

Član 25. – Izjave o primeni Konvencije

1. Svaka država može da izjavi, u vreme potpisivanja ili pri deponovanju njenog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, da će isključiti poglavlje VII iz primene Konvencije.

2. Odredbe poglavlja VII će se primenjivati samo u odnosima između država ugovornica za koje je ona na snazi.

3. Svaka država ugovornica može, u bilo kom kasnijem trenutku, da pismeno obavesti generalnog sekretara Saveta Evrope da će primenjivati odredbe poglavlja VII koje je isključila u momentu potpisivanja ili u svom instrumentu ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja. Ovo pismeno obaveštenje stupa na snagu od datuma prijema.

Član 26. – Dejstvo ove konvencije

1. Odredbe ove konvencije ne treba da prejudiciraju odredbe unutrašnjeg prava i obavezujuće međunarodne instrumente koji su već na snazi ili mogu da stupe na snagu, a po kojima se pojedincima u oblasti državljanstva dodeljuju ili bi bila dodeljena povoljnija prava.

2. Ova konvencija ne prejudicira primenu:

a. Konvencije iz 1963. godine o smanjenju broja slučajeva višestrukog državljanstva i vojnih obaveza u slučajevima višestrukog državljanstva i njenih Protokola;

b. druge obavezujuće međunarodne instrumente u onom stepenu u kom su ti instrumenti saglasni sa ovom konvencijom,

u odnosu između država ugovornica koje su obavezane ovim instrumentima.

Poglavlje X - Završne odredbe

Član 27. – Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova konvencija biće otvorena za potpisivanje od strane država članica Saveta Evrope i država nečlanica koje su učestvovala u njenoj izradi. Takve države mogu da izraze svoju saglasnost da budu obavezane:

- a. potpisom bez rezerve na ratifikaciju, prihvatanje ili odobrenje; ili
- b. potpisom koji podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, posle čega sledi ratifikacija, prihvatanje ili odobrenje.

Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja treba da se deponuju kod generalnog sekretara Saveta Evrope.

Član 28. – Pristupanje

1. Po stupanju na snagu ove konvencije, Komitet ministara Saveta Evrope može da pozove bilo koju državu koja nije članica Saveta Evrope, a koja nije učestvovala u njenoj izradi, da prihvati ovu konvenciju.
2. U pogledu bilo koje države koja pristupa, ova konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca koji sledi posle isteka roka od tri meseca od dana deponovanja instrumenta pristupanja kod generalnog sekretara Saveta Evrope.

Član 29. – Rezerve

1. Nikakva rezerva ne može se staviti na bilo koju odredbu sadržanu u poglavlju I, II i VI ove konvencije. Bilo koja država može, u vreme potpisivanja ili pri deponovanju svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, da stavi jednu ili više rezervi na druge odredbe Konvencije pod uslovom da su te rezerve saglasne sa predmetom i svrhom ove konvencije.
2. Bilo koja država koja stavi jednu ili više rezervi treba pismeno da obavesti generalnog sekretara Saveta Evrope o relevantnom sadržaju svog unutrašnjeg prava ili o bilo kojoj drugoj bitnoj informaciji.
3. Država koja je stavila jednu ili više rezervi u skladu sa stavom 1. treba da razmotri njihovo potpuno ili delimično povlačenje čim to okolnosti dozvole. Takvo povlačenje treba da se izvrši putem pismenog obaveštenja upućenog generalnom sekretaru Saveta Evrope i stupiće na snagu sa danom prijema.
4. Bilo koja država koja proširi primenu ove konvencije na teritoriju navedenu u izjavi pomenutoj u članu 30., stav 2. može, u pogledu dotične teritorije, da stavi jednu ili više rezervi u skladu sa odredbama prethodnih stavova.

5. Država ugovornica koja je stavila rezerve na bilo koju odredbu iz poglavlja VII Konvencije ne može da zahteva od druge države ugovornice da primeni navedene odredbe sem u meri u kojoj je te odredbe i sama prihvatila.

Član 30. – Teritorijalna primena

1. Bilo koja država može, u vreme potpisivanja ili prilikom deponovanja njenog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, da bliže navede teritoriju ili teritorije na koje će se Konvencija primenjivati.

2. Bilo koja država može, bilo kog kasnijeg datuma, izjavom upućenom generalnom sekretaru Saveta Evrope, proširiti primenu ove konvencije na bilo koju drugu teritoriju bliže navedenu u izjavi i za čije međunarodne odnose je odgovorna ili u čije ime je ovlašćena da prihvata obaveze. U pogledu takve teritorije Konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca koji sledi posle isteka roka od tri meseca od datuma kada generalni sekretar primi takvu izjavu.

3. Bilo koja izjava data u skladu sa dva prethodna stava može, u pogledu bilo koje teritorije koja je u njoj bliže navedena, da bude povučena pismenim obaveštenjem upućenim generalnom sekretaru. Povlačenje stupa na snagu prvog dana meseca koji sledi posle isteka roka od tri meseca od dana kada generalni sekretar primi takvo pismeno obaveštenje.

Član 31. – Otkaz

1. Bilo koja država ugovornica može u bilo koje vreme da otkáže Konvenciju u celini ili samo poglavlje VII slanjem pismenog obaveštenja generalnom sekretaru Saveta Evrope.

2. Takav otkaz stupa na snagu prvog dana meseca koji sledi posle isteka roka od tri meseca od datuma kada generalni sekretar primi pismeno obaveštenje.

Član 32. – Pismena obaveštenja generalnog sekretara

Generalni sekretar Saveta Evrope će pismeno obavestiti države članice Saveta Evrope, bilo koju potpisnicu, bilo koju stranu ugovornicu i bilo koju drugu državu koja je pristupila ovoj konvenciji o:

a. svakom potpisu;

- b. deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ove konvencije u skladu sa članom 27. ili 28. ove konvencije;
- d. svakoj rezervi i povlačenju rezervi stavljenih shodno odredbama člana 29. ove konvencije;
- e. svakom pismenom obaveštenju ili izjavi datoj shodno odredbama člana 23., 24., 25., 27., 28., 29., 30. i 31. ove konvencije;
- f. svakom drugom aktu, pismenom obaveštenju ili saopštenju u vezi sa ovom konvencijom.

U potvrdu čega su dolepotpisani, budući da su za to propisno ovlašćeni, potpisali ovu konvenciju.

Sačinjeno u Strazburu, 6. novembra 1997. godine, na engleskom i francuskom, pri čemu su oba teksta podjednako verodostojna, u jednom primerku koji će biti deponovan u arhivu Saveta Evrope. Generalni sekretar Saveta Evrope će proslediti overene primerke svakoj državi članici Saveta Evrope, državama koje nisu članice, a koje su učestvovala u izradi ove konvencije i svakoj državi pozvanoj da joj pristupi.